

Z e s ł a n i e c

PISMO RADY NAUKOWEJ ZARZĄDU GŁÓWNEGO
NR 62 ZWIĄZKU SYBIRAKÓW ROK 2015

Spis treści	Od redakcji
• Maciej Machcewicz <i>„Przecież jutro wyjedziemy do kraju, do Polski”. Życie codzienne polskich zesańców na Syberii...</i> 3	<i>Jak każdy zeszyt „Zesłańca”, tak i ten jest zbiorem różnych tematycznie tekstów będących plonem kontaktów redakcji z badaczami polsko-syberyjskich związków. Niektórzy z nich przekazują nam relacje z zesłania, inni próbują rozszyfrować złożoność kultur syberyjskich ludów, ich obyczaje i tradycje, w sumie różnorodność rozległych obszarów zauralskiej ziemi. Inni zaś piszą o zesłaniach i deportacjach Polaków na Syberię, w okresie drugiej wojny światowej oraz trudnych powrotach z syberyjskiego domu niewoli. Wszystkie te realia przystają do prawdziwego obrazu historycznego miejsca i czasu. Lektura tych tekstów ubogaca wiedzę o związkach polsko-syberyjskich. Daje też przy okazji sposobność do poznania faktów i zdarzeń z tym związanych, które nie powinny zniknąć z naszej historii, o których tak mało jest w programach szkolnych. Historia ta wykrzywiana w czasach PRL-u zastępowana była głosem „przyjaźni polsko-radzieckiej” i całkowitym przemilczaniem zbrodni katyńskiej oraz zesańczych losów setek tysięcy Polaków deportowanych do Związku Radzieckiego.</i>
• Monika Kościukiewicz <i>Losy rodziny Prejznerów z Ponikłej w świetle pamiątek przekazanych do zbiorów Muzeum Pamięci Sybiru</i> 27	<i>Dopiero teraz po zmianach politycznych badania historyczne przynoszą prawdę o tamtych latach pogardy. Dynamicznie działa na tym polu Związek Sybiraków przyczyniając się do odkrywania prawdy o zesańczych losach. Trzeba też zaznaczyć, że sprawy te są kierunkiem, nurtem i dążeniem badawczym historyków, których artykuły publikujemy także na łamach „Zesłańca”. To dzięki ich studiom pojawiły się opracowania z tego zakresu, które</i>
• Anna Milewska-Młynik <i>Ludy północno-wschodniej Syberii w pracach Leopolda Niemirowskiego</i> 39	
• Małgorzata Dziura <i>Z posługą duszpasterską na Syberii</i> 57	
RELACJE Z ZESŁANIA	
• Grażyna Świątecka <i>Wspomnienie o Mamie</i> 63	
KRONIKA	
• Albin Głowacki <i>Spotkania z południową Syberią</i> 71	
• <i>Pamięci powstańców zabajkalskich</i> 86	
• <i>Uroczysta ceremonia nie odbyła się...</i> 86	
• Zbigniew Wójcik <i>Z prac Komisji Badań nad Historią Syberii (2014) Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN</i> 87	
• Zofia Węzyk-Machowska <i>Post scriptum do „Podróży do przeszłości”</i> 89	
REGAŁ Z KSIĄŻKAMI	
• Remigiusz Bielewicz, Mieczysław Sikora, Biogramy i wspomnienia Sybiraków płockich, Płock 2012 (Małgorzata Dziura) 91	

- Anuradha Bhattacharjee, *Druga ojczyzna. Polskie dzieci tułacze w Indiach*, Poznań 2014
(Marta Nowakowska) 92
- Swiditelstwa iż przeszłego. *Iz archiwa Kottasskoj obščestwiennoj organizacii „Sowiest” sobrannogo I. Dubrowinaj, Wypusk I. (Z archiwum kottaskiej społecznej organizacii „Sumienie”, zebrane przez I. Dubrowinę. Zeszyt I)*, Moskwa 2014
(Anna Milewska-Młynik) 96
- Wojciech Franciszek Marciniak, *Powroty z Sybiru. Repatriacja obywateli polskich z głębi ZSRR w latach 1945-1947*, Łódź 2014
(Tomasz Dudek) 98
- Anna Rudawcowa, *Oczy dziecka. Wiersze, bajki, kołysanki*, Gliwice 2013
(Katarzyna Fedorowicz) 101

Na okładce: Sljudanka nad Bajkałem (s. 1); widok jeziora Bajkał (s. 4). Z albumu: *Leopolda Niemirowskiego Podróż po Syberii Wschodniej*, Irkuck 2010.

Zeszyt opublikowany dzięki dotacji Rady Ochrony Pamięci

Walk i Męczeństwa

Wydawca: Zarząd Główny

Związku Sybiraków,

ul. Mazowiecka 12

00-048 Warszawa, tel. 22/827 93 71

Redakcja: A. Dobroński,

A. Dzienkiewicz, W. Krawczyński,

A. Kuczyński (red. nac.), P. Zworski

Sekretarz redakcji: M. B. Kuczyńska

Wykonawca: Skład, druk i oprawa –

QUAESTIO Przemysław Włodarczyk,

ul. Paczkowska 26; 50-503 Wrocław

Copyright nazwy „Zesłaniec”

by A. Kuczyński

Adres redakcji: ul. Bystrzycka 61/3

54-215 Wrocław, tel. 71/351 10 94

przekazują odpowiednie treści pełniące funkcję poznawczą w dziedzinie tego zaniedbanego w czasach PRL-u fragmentu naszej historii. Prace te skłaniają do refleksji nad skomplikowanymi losami zesłańcami, nad powikłaniami związków rodzinnych i niemożnością przystosowania się do sytuacji narzuconych przez warunki bytowe oraz gorzkie doświadczenia w posiołkach i łagrach. Jest to również świadectwo, że historycy podjęli problematykę zesłańczą ważną z punktu widzenia naukowego i politycznego! Dali temu wyraz w wielu publikacjach pozwalających na głębsze wniknięcie w te dzieje.

W treści tego numeru „Zesłańca” wyraźnie odbijają się trzy grupy problemowe. Pierwsza z nich łączy się z życiem na zesłaniu i nadzieją powrotu do kraju, druga dotyczy twórczości malarskiej zesłańca Leopolda Niemirowskiego. W trzeciej zaś znalazły się współczesne powidoki Syberii, choć zbyt skrótowe i niepełne zawarte w książkach księdza Andrzeja Duklewskiego. Całość uzupełniają relacje z zesłania, kronika i recenzje.

Nie waham się stwierdzić, że „Zesłaniec”, to mocne ogniwo w tematyce dziejów Polaków za Uralem. Jego obecność to zasługa Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa wspierającej od lat wielu ukazywanie się naszego kwartalnika. Tę przyjaźń zachowujemy we wdzięcznej pamięci i serdecznie za nią dziękujemy. Dziękujemy też autorom wypełniającym strony naszego pisma i nadal zapraszamy do współpracy. Ocenę redakcyjnego trudu pozostawiamy Czytelnikom

Wiesław Krawczyński
Przewodniczący Rady Naukowej
Zarządu Głównego Związku Sybiraków